

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

4. De aliis effectibus spiritualibus sacramenti Eucharistiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

& per consequens gloriam etiam essentialem; item hanc ob causam non datur perpetuis amentibus etiam baptizatis, neque iis ægrotis, in quibus timeatur periculum vomitus; quamvis varique priuentur fructu Sacramenti; imo propter eandem reuerentiam non permittitur ægrotis sumere de laici manu Sacramentum absente Sacerdote, iudicante Ecclesia minus inconueniens, quod moriatur sine viatico, quam tangi Eucharistiam manu laica, absente Sacerdote. Quid mirum, quod propter reuerentiam sanguinis Christi priuentur etiam laici illo fructu secundario, & minus principali, quem ex calice perciperent: erat enim frequens periculum effusionis in tanta communicantium multitudine: difficultas etiam consecrandi, & ministrandi omnibus, repugnancia multorum ad potum vini periculum etiam erroris, quo aliqui cogitabant, non esse totum Christum sub singulis speciebus; propter quæ & alia iustissime Ecclesia prohibuit usum vulgarem calicis, vt videri potest apud Auctores in hac questione. Alia argumenta, & testimonia minoris momenti contra hanc sententiam, vide apud Vasquez vbi supra, qui bene ea dissoluit.

SECTIO IV.

De aliis effectibus spiritualibus Sacramenti Eucharistie.

82. *Primus effectus est remissio peccati, & quidem de mortali satis diximus sect. 1. De venialibus S. Thomas art. 4. & cum eo Theologi omnes concedunt, deleri per Eucharistiam. Quo sensu dixit Tridentinum sess. 13. cap. 2. Sacramentum hoc esse antidotum, quo liberamur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus praeferuamur. Quod ex Ambrosio, Augustino, Gregorio, Bernardo, & aliis confirmat Suarez disputat. 63. sect. 10. & vt indubitatim traditur in Catechismo Pij Quinti per hæc verba: Remitti vero Eucharistia, & condonari leniora peccata, quæ venialia dici solent, non est quod dubitari debeat; & addit statim rationem: Quomodo enim (neque enim à propolis similitudine descendendum videtur) quod in nati coloris vi quotidie destrahitur, ac deperit, paulatim addi, & resciri naturali alimente sentimus.*

83. *Difficultas tamen est, quomodo hic effectus proveniat ab Eucharistia, an immediate, an mediante aliquo actu, quo homo disponatur ad remissionem peccati? Suarez in præfenti cum communiori sententia sentit, utroque modo provenire, scilicet vel excitando feruorem charitatis, quo homo disponatur se per propriam operationem, vel etiam immediate delendo maculam venialis, ad quod inquit sufficeret, quod præcedat negatio affectus, seu complacentiæ ad veniale, licet non præcesserit detestatio sufficiens ad tollendum illud sine illo Sacramento. Ita docet Suarez in præfenti, & tom. 4. disputat. 12. sect. 1. agens de virtute Penitentiae, vbi proprius locus est huius questionis. Ideo in præfenti non possumus posttam sententiam explicare; satis enim est, quod vno ex illis modis fiat hic effectus, vt vere dicatur esse effectus Eucharistie, licet non provenire immediate, prout voluerunt Bonaventura, Alex. Alensis, Petrus de Soto, relati à Suarez dist. 4. tom. vbi supra n. 6. & alij docti Recentiores; & videtur esse iuxta mentem S. Thomæ in præfenti art. 4. An vero aliqua etiam peccata venialia immediate remittantur virtute eiusdem Sacramenti, dicemus in tractatu de Penitentia, agentes de remissione venialium.*

Neque Tridentinum vrgere pro opposita sententia: sufficit enim hic modus cauendi ablationem

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis,

venialium, vt dicatur Eucharistia liberare ab illis, sicut etiam dicitur ibidem præferuare à mortalibus; quod tamen præstat mediatis bonis inspirationibus, & affectibus, quibus excitamur ad non peccandum; quare sicut ex vi Sacramenti solum sequitur collatio horum auxiliorum, non vero sequitur infallibiliter præseruatio à mortalibus; sic etiam de ablatione venialium dici posset, non semper sequi cum effectu infallibiliter post sumptionem Eucharistie. Nec etiam similitudo cibi naturalis aliud probat; nam sicut iste cibus spiritualis dat vires contra tentationes graues, quantum est de se, licet non semper cum effectu victoriæ: sic etiam posset restaurare amissa, quantum est de se, præstando vires, & auxilia, quæ per peccata venialia demeremur, vt possimus illa excutere, licet quandoque per nos flet, quoniam cum effectu expellantur.

Secundus effectus, quia à Concilio ibi tribuitur Eucharistia, est præseruatio à mortalibus; est enim panis vitæ, vt si quis ex eo manducet, non moriatur. Tribuit autem hunc effectum Eucharistia multipliciter. Primo, quatenus confert abundantem gratiam gratum facientem, vnde Chrysost. homil. 45. in Ioannem: Sanguis, inquit, Christi quamprimum ac repente animam irrigat, vi quadam magna imbuit, & nobilitatem animæ, quam semper irrigat, & nutrit, languescere non sinit. Secundo, quatenus virtute huius Sacramenti anima spirituali dulcedine delectatur, & quodammodo inebriatur, sitque minus sensibilis, ad tentationes; iuxta illud: Comedite amici, & inebriamini charissimè; de quo effectu dulcedinis, dicemus postea. Tercio, quatenus hoc Sacramentum fugat demones, qui concupiscentias inordinatas solent excitare; hoc enim Sacramentum est signum passionis Christi; quare demones fugiunt non solum Christum in Eucharistia contentum, sed Christum suam victoriam Crucis ibi maxime representantem. Sic Chrysostomus dicta homilia 45. & hom. 61. ad populum: Hic sanguis, inquit, demones procul pellit, Angelos, & Angelorum Dominum ad nos allicit, demones enim, cum Dominicum sanguinem in nobis vident, in fugam vertuntur; Angeli autem concurrunt. In quibus verbis alludit ad sanguinem, quo liniebantur postes filiorum Israël in Ægypto, Exod. 12. Qua etiam figura vitur Viguerius in Instit. cap. 16. §. 3. vers. 18. Ignatius etiam epist. ad Ephes. Festinate ergo, inquit, frequenter accedere; quando enim assidue hoc ipsum agitur, expelluntur potestates Sathana. Quo etiam sensu accipi solet illud Psalm. 22. Paraſti in conspectu meo mensam aduersus eos, qui tribulant me; & illud etiam ex Psalm. 5. Non habitabit inxistat malignus, & 2. Cor. 6. Quæ societas luci ad tenebras? quæ conuentio Christi ad Belial? & à S. Vincentio Serm. unico in Oct. Corp. Christi inducitur illud Psalm. 67. Exsurgat Deus, & dissipentur inimici eius; & fugiant, qui oderunt eum à facie eius. Sicut defecit fumus, deficiant sicut sunt cæra à facie ignis: sic pereant peccatores à facie Dei. Et iusti epulemur, & exultent in conspectu Dei, & delectentur in laetitia. Et hac de causa dicit Chrysostomus dicta Hom. 45. & 61. Ut leones flammæ spirantes, sic ab illa mensa discodemus terribiles effectus diaboli.

Quarto fit hæc præseruatio, quatenus qui recipit hoc sacramentum, accipit speciale lumen à Deo; quo lumine mediante, prauis motus, & tentationes minuuntur, & sopiuntur. Cum enim ratione huius coniuij sit familiaritas quadam inter Deum, & hominem, ex hac familiaritate oritur, quod arcana magis amico patefiant. Vnde Damasc. lib. 4. cap. 14. Damascen. monet, vt hunc ignitum Eucharistie carbonem sumamus, vt illuminet corda nostra, & participationem

K k 3 Diuini

1. Reg. 14.
Luc. 24.

August.

Ioan. 8.

87.
Quinto.
Gerson.Bernard.
Ecclef. 18.

Psalm. 12.

Cyrillus.

Psalm. 76.

Zachar. 9.

88.
Circum hunc
effectum ad-
uerte.

Diuini ignis igniamur, & deificemur; hunc quippe ait esse carbonem, quo Seraphin tetigit labia Isaiæ, quo tactu ad prædicationem, & doctrinam instructus est. Affertur etiam illud 1. Reg. 14. de Ionatha, cuius gustato melle illuminati sunt oculi. Et Luc. 24. discipulorum oculi aperti sunt, ut Christum cognoscerent in fractione panis, qui vel erat Eucharistia, ut plures volunt, vel certe Eucharistiæ symbolum. Ad hoc etiam facit August. 10. cont. Faust. c. 11. vbi de Eucharistia explicat illud Psalm. 40. *Sacrificium laudis honorificabit me; & illic iter, quo ostendant illi salutare Dei.* Quare merito S. Vincentius loco supra citato dicit, sicut ex vetito cibo venerunt nobis hæc omnia mala, infirmitates corporis, febres, dolores, &c. & infirmitates animæ, pronitas ad malum, difficultas ad bonum, mala desideria, &c. sic hunc cibum sanare intellectum contra errores, & falsas opiniones, voluntatem contra mala desideria; memoriam contra obliuionem beneficiorum Dei; sanare os ad vitandum mendacia, &c. Denique in hoc sensu adduci potest illud Ioan. 8. *Quando sum in mundo, lux sum mundi.* Similiter ergo, quando in nobis sacramentaliter habitat, illuminat mentes nostras.

Quinto fit hæc præseruatio diminuendo fomitem, & impediendo, vel debilitando motus carnis, excitandoque contrarios; ut colligitur ex Gersono *Ti. act. 9. super Magnificat.* Alphabeto 90. in fine; & ex Viguerio *Instit. cap. 16. §. 3. vers. 18.* Ad quod illud adducitur Bernardi, *Gustato spiritu, desipit omnis caro;* & illud Ecclef. 18. *Nonne ardorem refrigerabit ros?* Christus quippe ros est, de quo dicitur, *Rorate celi desuper.* Ideo etiam hoc sacramentum appellatur *aquæ* iuxta illud Psalm. 22. *In loco pascuæ ibi me collocauit: super aquam refectiois educavit me.* Vide Bernard. *Serm. de cena Domini*, sic concludit, *Quis poterit tam efferos motus frangere? quis pruritum viceris huius ferre queat? Confidite, quia & in hoc gratia subuenit, & ut securi sitis, sacramenti Domini corporis, & sanguinis pretiosi inuestituram habetis. Duo enim illud sacramentum operatur in nobis, ut & sensum minuatur in minimis; & in grauioribus peccatis tollat omnino consensum.* Cyrillus. 4. in Ioan. cap. 17. *Non mortem solum, sed & morbos omnes depellit: sedat sentientem membrorum nostrorum, legem, & pietatem corroborat: perturbationes animi extinguit.* Huius actiuitatis figura præcessit in Arca, ad cuius præsentiam Dagon prostratus fuit; & qua ingrediente, Iordanis aquæ steterunt, iuxta illud Psalm. 76. *Viderunt te aqua, & riuuerunt; te aqua: & riuuerunt.* Sicut & stetit sanguinis fluxus, quem patiebatur femina, quæ Christum tetigit; ideoque apud Zachariam cap. 9. vocatur *frumentum electorum, & vinum germinans virgines.* Et quidem ratio ipsa cibi hoc secum videtur asserere: si enim iuxta Florentinum Concilium cibus hic præstat circa spirituales vitam ea omnia, quæ circa corporis vitam operatur corporeus cibus, debet utique ea præstare, quæ corporeus cibus salubris, & bonus operari solet, qui certe & bonos generat humores, & noxios expellit: debet ergo & hic cibus passionibus noxiis minuere, ac expellere, bonas veto, & salubres omnino cogitationes excitare. Præsertim cum corporeus cibus hoc habeat, ut assimilet sibi in multis comedentem: afficiuntur quippe sæpe homines iuxta naturam, temperamentumque eorum, quibus aluntur. Oportet ergo ut caro Christi, quæ per omnia subiecta est spiritui, similem carnis subiectionem ad spiritum, & ad rationem causet in comedente ipsam.

Denique circa hunc effectum aduerte, sanctum Thom. art. 6. ad 3. consulto dixisse, hoc sacramento minui fomitem; quia nimirum quantumcunque re-

petatur huius sacramenti vsus, nunquam omnino extinguitur, sed solum minuitur; cum fomes sit ipsa inclinatio naturalis ad bonum sensibile habens annexam deformitatem ad rationem, quæ inclinatio in se non perditur, sed in ordine ad actus impeditur per virtutes, & auxilia, quæ inclinant ad bonum rationis, & honestum: eiusmodi autem virtutes, & auxilia, cum non operetur cum necessitate, sed cum libera electione voluntatis, consequens est, ut quantumcunque crescant, nisi aliud speciale donum, aut specialis prouidentia adsit, non possit omnino impediri illa naturalis inclinatio, quin etiam in actu primo inclinet, & aliquando subrepat, & prodeat in aliquem actum, licet possit facilius reprimi per auxilia repetita huius sacramenti.

Tertius effectus est adeptio gloriæ, iuxta illud Christi: *Qui manducat hunc panem, viuet in æternum;* quem effectum probat S. Thomas art. 2. & iudicatur in Tridentino, sess. 13. cap. 8. Fundari autem potest in eo, quod cibus naturalis ordinatur, ut perducatur hominem ad statum perfectum; ergo cibus spiritualis taliter ordinatur ad augmentum gratiæ, ut ex se perducatur illud ad statum perfectum, & consummationem per gloriam. Vnde Reg. 3. cap. 19. panis subcinericius datus fuit Helix, ut in fortitudine cibi illius ambularet usque ad montem Dei Oreb. Ex quo fit, adeptio nem gloriæ non solum esse effectum communem Eucharistiæ sicut aliorum Sacramentorum; quatenus illa omnia dando gratiam dant ius ad gloriam, & appellatur specialiter *pignus future gloriæ* in Antiphona Officii, & à Tridentino, sess. 13. cap. 2. sed speciali titulo, quatenus in ratione cibi ordinatur ad dandam gratiæ consummationem. Deinde in ratione signi habet etiam specialiter significare statum beatificum; quia sicut in celo Deus se sine velamine fruendum exhibet; sic in hoc sacramento, sub speciebus tamen, & velaminibus: unde Ecclesia in festo corporis Christi dicit, *Fac nos Diuinitatis tue sempiterna fruitione repleri, quam pretiosi corporis & sanguinis temporalis perceptio præparat.* Videri possunt testimonia plura sanctorum Patrum circa hunc effectum; præsertim Irenæus libro 4. cap. 33. Hieronymus, & alij in illud Matth. 24. *Qui fuerit corpus, &c.* Cyrillus 4. in Ioan. cap. 14. & 17. lib. 11. cap. 26. & 27. Leo Serm. 14. de passione Domini. Chrysostomus Homil. 24. in 1. ad Corinth. Nysenus Serm. *Catechetico* de transmutatione corp. & sang. apud Euthymium, cap. 21. Panopliæ. Ambrosius lib. de his, qui mysteriis initiantur, cap. 9. Cyprianus Serm. de cena Domini. Innocentius I. V. de sacrificio Missæ cap. ultimo.

Quartus effectus est actualis dulcedo, & delectatio; iuxta illud Psalm. 67. *Parasti in dulcedine tua pauperi Deus.* Et Gen. 49. *Pinguis est panis eius, & præbetur deliciis Regibus;* & alibi sæpe. Et constat ratione sumpta ex Florentino, quod cibus iste proportionatur in effectibus cibo corporali; ergo sicut cibus corporalis non solum alit, sed delectat; sic etiam iste, &c. Est autem hic effectus infallibilis ex vi sacramenti, nisi impediatur ex parte subiecti. Videatur Suarez disp. 93. sect. 9. vbi aliquas affert rationes, cur non semper sentiat hunc dulcedos; & notat bene, non oportere hunc effectum dari tunc, sed aliquando seruari in meliorem occasionem. Videatur etiam Antonin. 2. part. tit. 13. cap. 6. §. 15. vbi ponit octo rationes, ob quas subtrahi solet hæc consolatio, & docet, sæpe subtrahi sine culpa, & ob occupationes bonas studiorum, vel regiminis, &c. Videatur etiam Greg. 5. moral. cap. 3. & Gabr. sect. 86. & Ioannes Viguerius cap. 16. §. 3. vers. 18.

Afferri etiam solet ad idem comprobandum Manna,

Ad id pro-
batur af-
ferre Ma-
na.
Prou. 31.
Manna, cui præfertur Ioan. 6. Eucharistia; & tamen
illud habebat dulcedinem, & omne delectamen-
tum suauitatis. Denique adduci potest illud Pro-
uerb. 31. *Dare ciceram meretricibus, & vinum his, qui*
amari sunt animo: bibant, & obliuiscantur egestatem suam,
& doloris sui recordentur amplius; ad quod videtur
alludere Ecclesia in illis verbis, *Dedit & tristibus*
sanguinis poculum.

92. *Circa hanc*
feruore, ad quem hoc sacramentum excitat; feruore
autem, ut nomen ipsum præ se fert, est ardor chari-
tatis, quo homo diligit Deum non solum in necessa-
riis, sed etiam in aliis. Nam sicut aqua tunc feruere
dicitur, quando non solum replet vas, in quo est, sed
etiam caloris impulsu dilatat sese undique, & egre-
di conatur: sic charitas feruere tunc maxime dici-
tur, quando non solum sistit in necessariis, sed di-
latat se ad indebita, & supererogationis opera.

93. *Ex hoc ergo*
feruore præ-
dicto delectatio.
Ex hoc itaque feruore, quem Eucharistia suo
tempore excitat, procedit delectatio, & dulcedo; ut
indicat S. Thomas art. 1. ad 2. & ratio videtur esse,
quia delectatio ex natura rei consequitur amorem,
& perceptionem rei amate præsentis: neque enim
delectat res præsens non amata, neque res amata
absens: consequitur ergo delectatio ex considera-
tione rei amate præsentis, quæ consideratio fit per
fidem, quia intellectus spiritualiter masticat hunc ci-
bum; sicut & cibus etiam corporeus magis delectat,
& sapit, quando melius masticatur, unde delectatio
magis mediate videtur procedere ab hoc sacra-
mento, quam amor, & consideratio, ex quibus ori-
tur; auxilia vero ad illos actus fidei, & amoris, qui
præcedunt delectationem, & dulcedinem, dantur
inuita ipsius sacramenti.

94. *Ita dulcedo*
in homine
potest multo
magis impo-
diri.
Hinc fit, posse hanc dulcedinem impediri etiam
in homine existente in statu gratiæ; primo, ex eo
quod homo, acceptis illis auxiliis, quibus excitatur
ad actus fidei, & dilectionis, ex quibus oritur
dulcedo illa, non cooperetur eliciendo actus fidei,
vel feruor dilectionis, ad quos mouetur. Item fit
(quod maximum impedimentum esse solet) animæ
palatus morbidus sit, & rerum temporalium affectu
præditus, tunc enim sicut infirmis frequenter acci-
dit, sic Christi præsentia etiam credita, & confide-
rata non multum sapit, quia animæ gustus præoc-
cupatus est humore diuerso. Ex parte etiam corpo-
ris potest aliquando impedimentum provenire: nā
si aduersa valetudine nimium grauetur, aut vehe-
menti aliquo dolore afficiatur, debilitatur animæ
virtus ad sentiendam dulcedinem, & delectationē
spiritualem, eo quod ex natura rei eadem anima ni-
mum dispersa, & attenta ad aliud vehemens obie-
ctum non potest attendere ad hoc aliud, quantum
opus ad eiusmodi delectationem experiendam.

95. *Dubitatur de*
causis Eucha-
ristiæ.
Dubitari potest, an hæc delectatio specialis, quam
sentit: videtur enim, ita esse dicendum propter pro-
portionem cibi materialis, qui dulcedinem, & delecta-
tionem affert, non de alio obiecto, nisi de ipso
cibo præsentis, qui gustu percipitur. In contrarium
vero est, quod si ea proportio esset omnino seruanda,
dicendum consequenter esset, quod solum sentiretur
delectatio, dum Eucharistia esset in ore, vel trans-
sit per gulam, sicut cibi materialis sapor, & dulcedo
tunc solum sentiretur. Alia etiam sacramenta suos
effectus secundarios non dant solum, quando acci-
piuntur, sed etiam postea, ut Confirmatio, Ordo,
Matrimonium, &c. conferunt postea auxilia ad pro-
fitendam fidē, ad sancte exequendos actus Ordinis,
& sustinenda onera Matrimonij, &c. ergo in Eucha-

ristia dabit hos effectus secundarios non solum
quando suscipitur, sed etiam postea. Unde d. sect. 9.
docet, eam delectationem non alligari ad illud præ-
cise tempus, quo Christus est in stomacho, sed re-
seruari aliquando ad tempus magis opportunum, si
tamen sacramentum in gratia susceptum fuit.

Ego quidem fateor, Eucharistiam operari specia-
lem delectationem de præsentia reali Christi: non
tamē credo ad illud solum obiectum restringi delecta-
tionē, quam eiusmodi sacramentū causat. Vtra-
que pars colligi potest ex proportionē illa ad cibū,
& potum corporeum, inuenimus enim, duplicem
delectationē provenire à bono cibo, & potui: alterā
ratione saporis, quæ gustus percipit, quæ perceptio-
nem consequitur delectatio de obiecto illo conue-
nienti præsentī. Unde similem effectū tribuere de-
bemus cibo, & potui Eucharistico, qui eos effectus
operantur cum proportionē in anima, quos cibus, &
potus materialis operantur in corpore. Et quidem
illa delectatio non debet alligari ad illud solum tē-
pus, quo Eucharistia est in ore, vel pertransit gulā,
nam nec cibus & potus materialis tunc solum delectant,
sed postea etiam quando sunt in stomacho,
partim propter qualitates, quas in palato reliquerūt
partim propter vapores, & fumū, quem à stomacho
transmittunt ad palatū, ut experientia testatur, qua
sentimus dulcedinem in ore, & palato tempore se-
quenti; imo licet cibus corporeus, quando est in ore,
causet delectationē, hic tamen cibus spiritualis non
videtur habere ex opere operato eiusmodi effica-
ciam, quia cum non causet eiusmodi effectus secun-
darios, nisi mediante gratia sanctificante, ex qua
oriuntur, ut diximus supra disp. 4. de Sacramentis in
cōmuni sect. 3. gratia autem non causetur ab Eucha-
ristia, donec manducetur, & deglutatur, ut supra di-
ximus; consequens est, ut nec ille secundarius effe-
ctus delectationis, & dulcedinis debeat ante mā-
dicationem perfectam; licet Deus aliquando ex sua
benignitate communicet eiusmodi delectationem,
etiam quando est in ore, antequam deglutatur.

Solet tamen, ut diximus, bonus cibus, & potus
alteram delectationem causare, quæ non habeat so-
lum pro obiecto ipsum cibum, & potum, sed alia
diuersa, quatenus suis bonis qualitatibus ita bene
temperat, & disponit humanum cor, ut facile affi-
ciatur ab obiectis iucundis, & difficile perturbetur
ab iniucundis: ideo enim eo tempore homines hila-
res dicuntur esse, & aptiores ad res hilares tractan-
das, gratiamque, & liberalitatem exhibendam. Sic
dicuntur Ruth 3. *Cumque comedisset Booz, & bibisset,*
& factus esset hilarior, &c. & Esther 1. *Cum rex esset hi-*
larior, & post nimiam potationem incaluisset mero. 1. Reg. 1. Reg. 25.
25. *Cor Nabal iucundum erat enim ebrius nimis.* Ecclesi.
31. *Vinum in inebriationem creatum est, & non in ebrie-*
tatem ab initio. Exultatio animæ, & cordis vinum mode-
ratè potatum. In quibus locis non est sermo solum de
exultatione habente pro obiecto ipsum vinum, aut
cibum, sed de læticia cordis facile applicantis se ad
obiecta iucunda. Hunc ergo effectum cum propor-
tione operatur etiam conuiuium Eucharisticum in
anima, quam reddit facilem, ut afficiatur ab obie-
ctis afferentibus spiritualem læticiam, consolatio-
nem, & è contra difficilem, ut perturbetur ab obie-
ctis iniucundis. Ideo appellari solet hic effectus
spiritualis ebrietas, ut dixit Ambrosius in Psal. 118.
super illa verba: *Suscipe me secundum eloquium tuum,*
& vinam; ubi ait, hoc Sacramentum inebriare affectus
fidelium, ut curam sæculi huius, metum mortis, sollicitudi-
nem deponant. Quem effectum latius explicat Cy-
prius episcopus 63. post medium, ubi adductis verbis
Psal. 22. *calix tui inebrians quam peroptatum.* Ra-
tionem

96.

Est quidem
specialis delecta-
tio de
Christo præ-
sente, non ta-
men ad illum
solum restringi-
tur.

97.

Cibus & po-
tus alteram
delectationem
causant.

Ruth 3.

Esther 1.

1. Reg. 25.

Ecclesi. 31.

Ambros.

tionem reddit, quod scilicet calix Domini sic bibentes inebriet, ut sobrios faciat, ut mentes ad spirituales sapientiam redigat, ut à sapore isto sacrali ad intellectum Dei unusquisque respiciat: & quemadmodum vino isto communi mens soluitur, & anima relaxatur, & tristitia omnis exponitur: ita epoto sanguine Domini, & populo salutari, exponatur memoria veteris hominis, & fiat obliuio conuersationis pristina secularis; & mortuum pelius, ac triste, quod prius peccatis augmentibus premebatur, Diuina indulgentia læticia resoluitur. Hunc autem effectum constat non pendere necessario à Sacramento ipso adhuc presente, & perseverante in nobis; quia cibus, & potus etiam postquam in aliam substantiam conuertuntur, habent eiusmodi effectus; imo quia bonum sanguinem, humoresque bonos generent, faciunt prædominari lætitiā in corde. Cur ergo gratia sanctificans, & permanens, quæ ex Eucharistico alimento relicta est, non habebit eam vim lætificandi spiritualiter animam, & impediendi cogitationes tristes, ne nimium possint communicantium corda perturbare?

98.

*Dubitarur
an remittatur
pena
temporalis.
Communiter
negatur sal-
tem directe.*

Ultimo dubitari solet de pena temporalis, an remittatur ex opere operato per hoc Sacramentum, non solum ut Sacrificium, sed ut Sacramentum est? S. Thomas art. 5. & Theologi communiter negant, quia nullibi exstat promissio huius effectus; nec etiam sequitur ex ratione nutritionis, ad quam institutum est hoc Sacramentum: nam nutritio solum ordinatur ad augendam vitam, & vires, hæ autem nec augentur, nec minuuntur per debitum, vel remissionem penæ temporalis. Hoc autem intelligi debet de remissione directæ penæ primo, & per se: nam indirecte, & secundario provenire potest remissio penæ ab hoc Sacramento. Primo, quia si eius virtute remittuntur aliqua peccata venialia quoad culpam ex opere operato, & immediate, ac directe iuxta communem sententiam, de quo dicemus in materia de Pœnitentia; consequens videtur, quod simul cum culpa remittatur aliqua pars penæ temporalis pro illo peccato debitæ. Secundo, quia Sacramentum hoc excitat, & movet ad actum dilectionis Dei, cuius virtute remittitur non solum culpa, sed etiam magna pars penæ temporalis debitæ post remissam culpam, qui effectus, licet sit ex opere operantis correspondens actui dilectionis, potest tamen mediate tribui Sacramento Eucharistiæ, cuius effectus fuit ipse actus dilectionis.

SECTIO V.

De effectibus, quos Eucharistia operatur circa corpus.

99.

*Quadruplex
efficitur cor-
poralis.
Primus.
Secundus.
Tertius.*

Quartus.

Quadruplex intelligi potest effectus corporalis provenire ex hoc sacramento. Primus ex eo, quod uniatur per aliquam veram, & realem unionem cum nostro corpore. Secundus per hoc, quod immediate, & directe operetur aliquid in ipso corpore. Tertius in genere causæ efficientis immediate per hoc, quod aliquid operetur in anima, ex cuius redundantia resultet aliquid in ipso corpore. Quartus, resurrectio corporis, quam esse effectum Eucharistiæ, diximus *diff. 3. in fine*, & nunc aliquid addemus. Et quod tertium attinet, nulla est difficultas, quin hoc modo operetur Eucharistia in corpore: nam ex fervore charitatis, quem operatur in anima, sequitur quadam cordis quasi iubilantis palpitatio, vultus læticia, coloris vivacitas, oculorum modestia, linguæ refrænatio, maturitas incedendi, totius corporis reformatio, & omnis externi gestus modesta, venustaque ordinatio. Videatur

Cyprianus *Serm. de Cena Domini*; & Chrysostomus *hom. 61. ad populum Antiochen.* & 24. in 1. ad Cor.

Maior est difficultas, an immediate etiam, & directe aliquid operetur circa corpus. Negant plures; sed alij non pauci, nec parum probabiliter affirmant; quos sequitur P. Suarez *diff. 64. sect. 1.* & confirmat adductis Patrum testimoniis. Fit autem hoc diminuendo fomitem, & ardorem concupiscentiæ, quod partim fit daemones fugando, ne excitent turpis obiecti species; partim sedando, & temperando humorum vires, mitigando ardorem, &c. & aliis modis, quos explicuimus sectione precedenti agendo de præparatione à mortalibus. Et confirmari potest à contrario, quia hoc sacramentum in carne indigne sumentium causare solet infirmitatem, & imbecillitatem, iuxta illud Pauli: *Propter quod multi infirmi, & imbecilles, & dormiunt multi*: quid mirum, quod in homine bene disposito causet corporalem effectum roboris, & virium ordinatum ad finem spirituale? Neque enim hoc est contra rationem sacramenti, cum etiam Extrema-unctio operetur immediate circa corpus infirmi, & Matrimonium fortasse conferat aliquem effectum materiale ordinatum ad pacem, & unionem viri & conjugis inter se.

Prodest item hoc sacramentum corpori per modum lucis internæ, qua illuminantur oculi non solum mentis, sed etiam phantasie ad cognitionem boni, & mali. Ad quod applicari possunt, quæ adduximus Sect. precedenti, probantes hunc effectum illuminandi, qui ab Eucharistia provenit.

De quarto effectu, scilicet resurrectione corporis gloriosa, videri potest Suarez in præfati *diff. 64. sect. 2.* qui affert verba Ignatii, Cyrilli, Alexandri, Chrysostomi, Gregorii Nysseni, Cypriani, Tertulliani, Irenæi & aliorum; qui eum effectum gloriæ corporis peculiariter attribunt huic sacramento. Quibus addi potest Rupertus Abbas in *cap. 5. Cant. Regum*, super illa verba: *Comedi sanum cum melle meo*; ubi eleganter comparat effectum huius cibi cum effectu cibi veteris: nam sicut cibus veritus causa fuit mortis viri & spiritus, & corporalis: sic cibus hic causa est viri & spiritus, scilicet animæ, & corporis, imo ut eodem omnino ordine vita recuperetur, quo perita fuit: *Quod enim ordine (inquit) vita sublatæ est, & mors introiit? Et videlicet, ut morte animæ præcedente, mors carnis subsequeretur. Nam quo die comederunt primi homines vetitum, eodem morte animæ, morte peccati mortui sunt: & deinde morte carnis suo quoque die, vel tempore in pulverem reuersi sunt.* Est post explicatum effectum mortis à priori cibo provenientem, subdit in persona Christi, *Corpus meum comedendum, & sanguinem meum bibendum vobis appono, ut, sicut iam dixi, quo ordine mors introiit, eodem foras mittatur de animabus, & corporibus vestris.* Primo quippe foras mittitur mors animæ, dum comeditis, & bibitis sacramentum mortis, & passionis meæ; quia sicut quidam loco dixi: quia manducat me, & ipse vivet propter me. Post hoc foras mittetur mors corporis, scilicet quando omnes resurgentis; quod & vos, me primo resurgente, fideliter creditis: sicut itidem ego dixi de illo: *Qui manducat me, vivet propter me, & ego resuscitabo eum in novissimo die.*

Obiicit autem statim sibi idem Rupertus, quomodo patres antiqui, qui hoc sacramentum non acceperunt, resurgent illa die? Respondet vero acute quidem, sed in sensu magis mystico, quam literali, eos scilicet Christum etiam suscepisse, quo potuerunt modo: quatenus eorum animæ suscepunt Christum animam in limbo, corporibus autem in sepulchris iacentibus corpus etiam Christi, ad hunc finem